

vellera o la *testa*: «calva, cranium», OPou (*ThPu.*, 245, 257).

Conservant encara el significat llatí de 'closca': «car tot l'ou tot és environat, de fora, de la *testa*, així que la *testa* environa tot lo blanc», en l'*Atlas* ross. de 1375, 207 (*InuLC*); 'bocí trencat, esquerdfs agut'; «--- metetz-lo en una càrrec, e aquí, sobre pues ben agudes vós lo gitatz --- e jaquitx-lo --- sobre les broques e *testes*, e quant serà mort ---», *VidesR*, 47r1, n. 13a, trad. «*testas acutissimas congerite*» (cf. *teulissa* en la *lloa* rossellonesa). 'Intelligència': «tres graus de colpa --- la de mig, que és dita *levis* --- és a vegades escusable, e a vegades no, segons les circumstàncies e la qualitat de la cosa e de la persona, a sàvia *testa* de bon jutge», «los vesses e --- no vertaders proverbis ---¹⁵ los quals jamás no exiren de *testa* sàvia», Eiximenis (*Do. Comp.*, *NCl.*, 106, 115). *Per testes* 'per cap, per persona': «sia lo dit guany gran o poc, totavia ne deu haver lo cors de la nau o leny --- lo terç, e lo remanent del dit guany deu ésser partit *per testes*», *Consolat*,²⁰ § 243, *Pard.*, p. 335.

En la llengua actual, quasi del tot mort el mot en el llenguatge col·loquial, només resta en proverbis, o com a mot literari de noble to, i en algun altre paper emfàticament afectiu: «Vols ser Papa? posa-t'ho en la *testa*», dita proverbial valenciana (CRos, *AdagesR*, 1736, p. 100); «LES NOU VERITATS. Digas-me una, / Què és més clar que el sol que la lluna. Digas-me dos. Qui té dos ulls a la *testa* / pot treure el cap a la finestra», reco. a Calaf, MilàF, *Romlo.*, 52A. El proverbi³⁰ meteorològic, de l'arc de Sant Martí: «si surt al matí, para-li el bací; si surt al vespre, para-li la *testa*». Com a terme d'arts plàstiques: «L'avi Mauva --- quina *testa* d'estudi: --- aquelles orellasses ---, aquelles arrugues sacsoneres al front, colrades i grosses ---», Ruyra (*Rem de Trenta-Quatre, Pi. de Rosa* II, 59). I en gran poesia: «La gran vident del poble, / la verge Nuredduna: / sos ulls irradiaven entorn somni diví, / cenyia-li la *testa* un tany de romaní / ---», Costa (*La deixa del Geni Grec*).

DERIV. SAVIS: *Testaci* [-ceo, Lab.]. *Testudo* 'tortuga'; *testudinid*, *testudinat*.

DERIV. de *test*: *Testadal* (S. xv), o *testar* val. *Testam* (1396), «montón de tiestos; sitio donde se encuentra», Almela, *Voc. Cerám. Manises*, 424; junt amb el mossarabisme *testata* «lugar donde se arrojan los cascos rotos de las piezas, antes de bizcochar, para volverlos a colar cuando están secos». *Testarrot*. *Tester*. *Testet* i *testot* [Lab.].

De *testa*: *Testada*. *Testarrada*. *Testard* 'obstinat imprudent', 'temerari': «mentre aquesta festa se faïa tan gran, quisque hagués festa, frare Roger estava en gran pensament: que ell paria que fos *testard*, e era lo pus savi hom del món per veure a enant», Muntaner (§ 198, *Casac*. vi, 17.22). «Renom d'ardit volrà lo pa-rencar, / mas no serà comportat son engan / --- L'ome *tastart* qui no temrà morir / --- / grau de virtut volrà en si posat; / mas en aquest se deu mils soferir, / puys ab petill molt gran de sa persona / cuyda guanyar --- / l'om de cor flac meta 'l perill a part, / --- /⁶⁰

e lo *tastart*, per temps, venir porà / en ser temprat e usar de renart», Ausiàs xxx, 4a, 5g; «sots aquesta ley deven ésser posats los albardans e orugats (?) e *testiarts* e enuijosos juglars e hòmens de poch seny», Eiximenis;⁴ d'on l'abstracte: «Deus-te confessar dels peccats --- de presumpció --- si maliciosament has in-pugnada veritat manifesta, mantenint la *testardia* e oradura, en perjudici de veritat», Eiximenis (*Dones*, § 329, 479.14), on l'incunable porta *testardaria*; igual en l'altre passatge que en cita el *DAG.*, i V. més documentació medieval allí i en *AlcM*.⁵

Testarrer, *testarral*, *DAG.*, mal escrit *tastarral* 'gran foc de brasa', Garrotxa, Montseny, Guillerics, com si diguéssim cap de foc, arrencada d'una foguera. *Testarrut* [Lacav. «pertinaç, tossut»; i *AlcM*]; «les parelles de *testarruts* bastaixos, amb el capçal encoixinat i el jou al coll, que duïen paques i caxes de cinc quintars, amb una mà al jou, i l'altre, arrenjada contra el fato, per aturar el seu balanceig»; «com qui cerca una excusa per continuar vivint, vaig reprendre *testarrudament* la tasca d'esbrinar si encara era viva, i on s'estava, la meua Marieta», Coromines (*Pigmalió* III, 63; *Reus est Mortis* IV, J. *Apòstol*, p. 112); format com *caparrut*, *toixarrut*, *forçarrut*, variant més intensiva del sufix de *llargarut*, *cofterut*, *boterut*, *geperut* (cf. cast. *testarudo*, fr. *têtu*); alterat en *tustarrut* b. emp. (Llofriu, *AlcM*); *testarrudesa*.

Testera [«la *testera* defèn lo cap del cavall», Lull, *Do. Pu.*, 235; dicc. Labèrnia]. *Testerola* [diccionari Aguiló]. *Testola*. *Testurarr*. *Testut*. *Testó* [1609]: no està prou comprovat on s'originà aquest nom de moneda, cf. *DCEC/DECH* v, 489b57-60 i n. 3.

De **testorro* per assim. degué venir *tostorro*, veg. *AlcM*; perquè són cops rebuts en el cap, pel traqueig etc. (ajudant-hi *tustar* i potser *tòs*): «los *tostorros* que hem patit en la tartana han estat més d'una dotzena, en passos desiguals del camí --- traqueigs aptes per a traure fora totes les --- hipocondries ---», «al eixir de Igualada --- las montanyas --- lo pedregam fort del camí --- perillant coches, carruatges, mules y persones de donar alguns *tostorros* y baybens ---»; «no ens hem escapat d'alguns *tustorrots* en un bassal d'aigua ---», B. de Maldà (*Coll. B. V.*, 16.4, 58; *Excurs.*, 80); «el pobre banderillero se'n va, tot avergonyit, ab uns xiulets a les orelles, que no se sap si són del *tostorro* que ha rebut, o del públic 'imparcial'» (Em. Vilanova, O. C. II, 56); «--- 'Bueno' —féu el metge --- no s'espantin ---. —Què ha dit que té? —No res: el *tostorro*. ¿No veus que no té sang, ni un blau tan sols?», Noller (*Febre d'Or* II, 29.16); «si s'acosta gaire el gos li fumeré un *tustóru* emp. (Fortià, 1958); *tostorrot*; *tostorrada*. *Tostorrar*. *Sotatesta*.

Entestar 'unir els dos caps (d'una corda, un teixit etc.)', *DAG.*; navegació, *BDC* XII, 30; teixits, *BDC* IV, 98; terrisseria, *BDC* XIII, 51, 52; també occità; «conjuguar o ajuntar dues peces d'art, una de més clara i l'altra més cega» StPolM, 1930. *Entestat* 'obstinat, entossudit', terme poc genuí, calc del fr. *entêté*: no en coneixem doc. literària anterior al S. xx, i manca en totes les fonts lexicogràfiques fins al Lab. de 1888 i el